2022/4 r1.0a

Poutník

časopis Obce unitářů v Brně

Touhy nás oslepují a my se často mýlíme. Ale když se vzdáme touhy, celý život se stane omylem.

*

Cenou člověka je jeho sen.

*

Láska žije v tom, kdo miluje, nikoli v tom, kdo je milován.

*

V přátelství nejsou ani dlužníci, ani dárci.

*

Krutost ke zvířatům a lhostejnost k jejich utrpení je nejhorší hřích člověka. To je základ lidské zkaženosti. Nikdy jsem nedokázal myslet na tato miliony trpěná a snášená muka, aniž by mě to netísnilo. Když je člověk původcem tolikerého utrpení, jaké má právo si stěžovat, když se sám souží?

*

Nikdo nečte knihy. Čte sebe skrze knihy.

*

Diskuse je nemožná s tím, kdo tvrdí že nehledá pravdu, že ji již vlastní.

*

Pokud má člověk na ostatní lidi osvěcovat jako slunce, musí ho především mít v sobě.

*

Vím čím se liší člověk od zvířat; finančními starostmi.

*

Ve světě existuje jen jediné hrdinství: Vidět ho jaký je a milovat ho.

ROMAIN ROLLAND

OBSAH

r 1.0a

Ohlédnutí za Covidem-19 *(Pavel Sedlák)* _____ 2
Zpráva z Vietnamu *(Agáta Pešková)* _____ 6
Ohlédnutí za Mirkem Bisem *(PhDr. Radovan Lovčí)* _____ 14
Vědění a mýtus *(Hovory s T. G. M. - Karel Čapek)* _____ 27

Doprovodné fotografie a obrázky:

- Foto na obálce: vitráž v sídle NSČU
- 1. foto v článku Zpráva z Vietnamu - archiv Agáty Peškové
- 2. foto v článku Zpráva z Vietnamu - Main gate of Imperial palace in Hue
  Autor: Photo by CEphoto, Uwe Aranas or alternatively © Cephoto,
  Uwe Aranas, CC BY-SA 3.0,
  https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=37934934
- Foto T.G.M. a K. Čapka za článkem „Vědění a mýtus“
  volné dílo (copyright vypršel)

OHLÉDNUTÍ ZA COVIDEM-19

Pavel Sedlák

V současnosti prožíváme náročné, stresující a složitého období války na Ukrajině. Avšak právě proto, že nás dnes tlačí bota úplně jinde, je vhodné se ohlédnout do nedávné minulosti, do do náročného, stresujícího a složitého období epidemie „Covid-19“. Dokud nám tyto události zcela nevypadnou z paměti. Epidemie byla v plné síle zhruba od března 2019 asi do začátku roku 2022, kdy došlo vlivem promoření, očkování a bohužel také úmrtím „slabších“ jedinců k jejímu útlumu. Dnes máme jiné starosti, takže „covid“ se nám jeví vzdálený jako minulé století.

Není to tedy ještě zcela definitivní, ale nejspíše jsme překonali covidové období, které připouštělo mnoho různých interpretací. Je těžké se držet aspoň „normálního“ zdravého rozumu, když jsme se setkávali ze všech stran s nejistotou, s mnohoznačnými a protichůdnými interpretacemi, přičemž chybné rozhodnutí mohlo mít dalekosáhlé důsledky. Dá se říci, že teď je aspoň o něco jasněji. Snad jsme již propluli mezi Skyllou onemocnění a Charibdou experimentálních očkovacích látek.

V disciplíně „zvládání epidemie Covid 19“ Český (a Moravský, nebo Českomoravský? …) národ – bohužel nijak neexceloval. Propluli jsme, ale s rozsáhlými lidskými i ekonomickými ztrátami. Je podivu-hodné, že i někteří nábožensky nebo duchovně zaměření lidé i dnes epidemii bagatelizují, že má někdo potřebu se hádat jestli našich 30 tisíc spoluobčanů odešlo na druhý břeh „s covidem“ nebo „kvůli covidu“. Naši bratři a sestry antivaxeři / antivaxerky dodnes nemají pro očkování proti Covidu dobré slovo, i když je zřejmé, že země, které očkování důsledně využily, měly nižší lidské i ekonomické ztráty.

Covidem prošlo v Evropě asi nejlépe Švédsko. Nejsem odborník, ale je zřejmé, že ve Švédsku svěřili epidemii epidemiologům, zřejmě tam není každý „odborníkem úplně na všechno“, jak je tomu u nás. Švédský úspěch má tři faktory.

1. Protiepidemickou strategii Švédska řídil epidemiolog, přičemž neodborníci nezpochybňovali jeho autoritu. To se následně projevilo i ve vyšší důvěře v očkování.
2. Švédsko nepropadlo hysterii, takže, kde to bylo možné, chodili lidé do práce a děti do školy. Brzy bylo totiž zřejmé, že imunitní systém dětí se s epidemií vyrovnává dobře.
3. Projevila se vysoká kvalita zdravotní péče ve Švédsku, která je dána také silnou švédskou ekonomikou.

Co se týče Česka, je zřejmé, že k proplutí epidemií existují různé strategie, avšak obecně je dobré držet se strategie, vypracované odborníky. Podle mého názoru toto v Česku naprosto selhalo. Domnívám se, že střídání ministrů zdravotnictví jako na kolotoči nám neprospělo.

V rámci Evropy patříme k zemím, které epidemií prošly s vysokými lidskými ztrátami. Pokusím se identifikovat klíčové faktory:

1. Nebylo jasné, kdo je zodpovědný za řízení protiepidemických opatření. Státní strategie protiepidemických opatření se měnila podle toho, kdo byl zrovna ministrem zdravotnictví. Je zřejmé, že velký vliv měl premiér, který se vyhýbal nepopulárním opatřením, do kterých jej pravděpodobně nutili zmiňovaní ministři. Avšak za řízení epidemie nebyl formálně zodpovědný.
2. Situaci výrazně zhoršilo rozdělení veřejnosti na tábor pro a proti očkování („vaxeři“ a „antivaxeři“). Tato polarizace byla bohužel velmi výrazná i mezi odbornou veřejností. Jedna část společnosti se snažila všechny povinně naočkovat, druhá část veřejnosti se snažila do soukolí očkování sypat písek. Sdělovací prostředky v situaci, kdy dva odborníci měli tři názory, vytvářely atmosféru strachu, místo uklidňování a atmosféry napomáhající řešení problémů.
3. Navzdory hrdinskému úsilí zdravotníků v nemocnicích, kteří za cenu ohrožení vlastního zdraví pečovali o pacienty ve vážném zdravotním stavu, se nedá označit covidové fungování našeho zdravotního systému jako úspěšné. Domnívám se, že selhávala zejména péče o pacienty v počátečním stadiu onemocnění. Také hlavní rozlišení, co se týče nároku očkování v období nedostatku očkovacích látek, bylo pouze podle věku.

První bod, to je tehdejšího premiéra Andreje Babiše, nemá smysl příliš rozvádět. Snad jedině, že v jeho osobě byl zvolen protest proti elitám, jak napovídá název jeho strany – ANO, tedy „akce nespokojených občanů“. Byl zosobněním upřednostňování svého „zdravého rozumu“ před názory odborníků. Lze jen konstatovat, že co si voliči zvolili, to dostali. To je demokracie.

Co se týče bodu 2, tedy rozdělení společnosti na vaxery a antivaxery, asi to bylo nevyhnutelné. Toto dělení začalo u odborníků, kdy Soňa Peková na začátku onemocnění poněkud nepatřičně zlehčovala. Názor molekulární genetičky, které se podařilo významně zrychlit PCR testy, má pochopitelně váhu. Nutně se vynořil i druhý pól a vzhledem ke způsobu, jak funguje vědecká disputace, což bývá někdy řež téměř „na život a na smrt“, došlo k ostré polarizaci. V této situaci citelně chyběla zodpovědná autorita jasně podpořená vládou, která by svou váhou prosadila kompromis a celou situaci zklidnila. Prezidentu Zemanovi nelze v tomto směru upřít snahu, avšak neúspěšnou. Připadá mi, že toto se podařilo ve Švédsku, které bylo vzhledem ke svému liberálnímu postupu v první vlně Covidu otloukánkem světových médií. Avšak navzdory tomu se drželo celou dobu nastoupené cesty. Švédové si od začátku s chladnou hlavou připustili, že dokonalá obrana proti viru neexistuje, že budou ztráty. Místo „boji proti viru“ zvolili dlouhodobou strategii pro minimalizaci ztrát, což se v celkovém účtování projevilo nižší úmrtností. Domnívám se, že liberální je méně riskantní, protože není vhodné všechno vsadit na jedinou kartu. Pokud je nějaké zdravotní rozhodnutí riskantní, tak by měl mít občan reálnou možnost volby.

Ke světovým covidovým premiantům patří Vietnam, který zvolil opačnou strategii než Švédsko. Dokud se nepodařilo zajistit vakcíny, tak se Vietnam tvrdě držel strategie „nulové tolerance“. Poté povinně naočkoval drtivou většinu populace a opatření uvolnil. Takový postup nebyl v dané situaci možný ani vhodný v demokratických zemích. Rovněž je zajímavé, že Vietnam, vzhledem ke svému mezinárodnímu postavení, aplikoval vakcíny různé provenience, z Číny i ze Západu. Vietnam na rozdíl od západních zemí nevsadil výhradně na genetické vakcíny, tedy vakcíny využívající pro výrobu protilátek genetiku očkovaného. Pokud by bylo na výběr, byla by možná ochota veřejnosti k očkování vyšší.

Co se týče bodu 3, tedy fungování našeho zdravotnictví, považuji za velmi nešťastný například článek předsedy České lékařské komory MUDr. Kubka, publikovaný ve Zdravotnických listech, který vyhrožoval lékařům, aby nepsali pacientům v první fázi nákazy lék Isoprinosin. V Polsku je obdobný lék Neosin k dostání bez receptu. Myslím, že toto by opravdu funkcí ČLK být nemělo. Rovněž vystupování některých lidí na antivakcinační barikády (např. zubaře Schmutzlera) bylo krajně nevhodné. Rovněž způsob testování covidu, kdy někteří zřízenci poranili testovaným nosní sliznici, považuji za nešťastný.

Měli bychom si uvědomit, že pacienty léčí lékaři a nikoli vědci. Je otázka, zda měli dostatečný prostor. Naše zdravotnictví situaci rovněž nedokázalo využít k propagaci správné životosprávy. Domnívám se, že v dané situaci mají dokonce i „babské recepty“ aspoň psychologickou hodnotu, přičemž psychika je při zvládání epidemie důležitá. Je otázkou, jestli jsme my občané spolu dokázali v covidové depresi dostatečně komunikovat. Pomoc nabídnout a pomoc poskytnout, to je asi na svědomí každého z nás.

Měli bychom poděkovat čtyřem „covidovým“ ministrům zdravotnictví, kteří byli panem premiérem poněkud drsně použiti jako hromosvod špatné nálady obyvatelstva.

Především si zaslouží poděkování všichni, kdo byli v první linii boje s covidem, nebo se při výkonu povolání s covidem přímo setkávali a riskovali tak vlastní zdraví a život. Tedy lékařům, řidičům hromadné dopravy, zdravotním sestrám a jinému zdravotnickému personálu, hasičům, policistům, zaměstnancům pošty atp.

Co říci závěrem? Věnujme tichou vzpomínku těm, kdo s námi již nejsou.

ZPRÁVA Z VIETNAMU

Agáta Pešková

Článek vznikl na základě všetečných dotazů P. Sedláka, kterého zajímalo, jak prožívala období epidemie unitářka Agáta Pešková, která je trávila ve Vietnamu. Článek vznikl v únoru 2022.

Díky pobytu ve Vietnamu máš možnost přiblížit nám, jak prožívali období epidemie Covid-19 v této exotické zemi, ke které máme však vztah díky naší vietnamské menšině. Co Tě vlastně do Vietnamu přivedlo?

Když mi bylo 15 let, tak se můj táta podruhé oženil. Učil česky Vietnamku Mai Huyen, se kterou měl potom 2 další děti, moje sestry. A já se od té doby toužila o Vietnamu dozvědět co nejvíc. Ostatně vždycky mě zajímali jiné kultury, cestování, kulinářství, religionistika – zejména buddhismus. Prostě jak to dělají jinde, co máme společného a co dělají jinak, z čeho se inspirovat. A co mě do Vietnamu přivedlo? Šťastná souhra okolností. Můj manžel je IT odborník a jeho práce umožňuje pracovat na dálku. A tak jsme si řekli, že kdy, když ne teď. Klasický obraz digitálního nomáda v médiích je popsán jako čerstvý absolvent VŠ, který se „hledá“. Tak to nebyl náš případ :-). Nejsme přeci lehkomyslní frikulíni, kteří jen tak s lámanou angličtinou a pár dolary v kapse vyrazí na jiný kontinent. Vlastně … přesně to jsme v druhé půli života udělali. Vyklidili náš byt, pronajali ho, popadli kufr s pár letními věcmi, batoh s IT technikou a vyrazili. Záměr byl procestovat jihovýchodní Asii, Thajsko, Filipíny a oblast Kočinčíny a Barmu, Kambodžu a zvažovali jsme Srí Lanku.

Na severu Thajska jsme se seznámili s reverendkou Harvest Church. Jsou to protestanti a pro náš pobyt v Thajsku bylo toto seznámení osudové.

Na Filipínách jsme zamířili rovnou k našim, k unitářům, na ostrov Negros do města Dumaguete. Ti nás zavedli do unitářských vesniček v džungli pod sopkou Kanlaon a seznámili nás s jejich způsobem víry a jejich životem.

A ve Vietnamu za námi spadla klec. Ministerstvo zahraničí nám a dalším českým občanům poslalo v březnu 2020 smsku, že kvůli kovidu posílá speciál ať letíme domů. Tak jsme pečlivě zvážili situaci. Po zralé

úvaze jsme zůstali v bezpečném Vietnamu. Tam jsme si pak prodloužili pobyt ještě o další rok.

Na YouTube máme pár videí, a do úvodních titulků jsem dala moto: „Smyslem cestování je regulovat představu realitou“. A přesně o tom to bylo.

Jak vnímáš současný Vietnam?

Jako velmi dynamickou zemi, kde je možné cokoliv. Vietnam jsem znala z vyprávění Mai, z knížek a webů cestovatelů, a z cestopisných pořadů na YouTube. Bála jsem se, že budu nepříjemně vnímat komunistické reálie. Na Filipínách jsem totiž mívala ambivalentní pocity, když jsem viděla běžně po ulicích vojáky se samopaly, obrněné vozy nebo prohlídky zákazníků ozbrojenou ochrankou před vstupem do krámu. Šlo o to, jestli v kabelce nemají pistoli a nejdou loupit. Myslela jsem, že Vietnamci budou cítit nesvobodu a toužit po demokracii, bez korupce jako se nám k těmto pocitům přiznávali thajští studenti.

Vietnam mě překvapil jinak. To, co vyprávěla Mai, byly zážitky ze 70. a 80. let. Vyprávěla o velké bídě a hladu, o chudobě a nedostatku. Spoustu cestopisů líčí Vietnam jako chudou zemi. A já měla možnost srovnat tři zřízení zemí jednoho regionu. Království Thajska, které i druhou světovou válkou bylo téměř nedotčené, demokratické Filipíny, kde od konce druhé světové války je mír a atentáty jsou tam častý způsob politiky a komunistický Vietnam. Ten ve druhé světové válce neochránili koloniální Francouzi a nechali ho brutálně zpustošit Japonskem, aby pak po kraťoučkém míru Severovietnamští komunisté napadli a rozvrátili jih. Ten Jih, který byl po staletí součástí Khmerské říše – Kambodži. Následovala občanská válka, kdy někteří jižané, jako třeba náboženské hnutí Cao dai nebo Hoa hao, měli své armády, které bojovaly proti komunistům. Ale historii píší vítězové a tím Severo Vietnamci nesporně jsou. A tak mě současný Vietnam překvapil. Čekala jsem chudobu a viděla jsem luxus. Ale ano, jsou tam chudí lidé … jenže jsem nečekala, že uvidím Lamborghini, Jaguár nebo Teslu. Nečekala jsem, že si potomci vykořisťovaných domorodců budou stavět zámky ve stavebním stylu běžném ve Francii před první světovou válkou. Rodinné vily zbohatlých podnikatelů ve stylu novorenesance a secese jsem viděla od severu k jihu. Nečekala jsem, že Vietnamci budou běžně a beztrestně nosit trika s americkou vlajkou. Nečekala jsem, že komunistický Vietnam má velmi čilé a dobré obchodní vztahy z USA. Nečekala jsem, že hodně mladých

lidí umí trochu anglicky, zejména na jihu. Čekala jsem, že úplně všichni Vietnamci budou pracovití jak mravenečkové a chytří jak lišáci. A … ne. Představte si, i tam jsou normální lidé, někteří chytří, někteří ne. A jsou tam také lenoši. Prostě normálka.

Jak žijí lidé ve státě, který kombinuje diktaturu komunistické strany a soukromé podnikání?

Každý si vyskakuje tak vysoko, jak mu jeho příjmy dovolí. Ale touží skákat vysoko a dělají pro to dost a stát jim v tom nijak nebrání.

Komunisté ve Vietnamu vlastně nějaké komunistické či socialistické ideály v současnosti moc nevyznávají. Jen tu vládu jedné strany. Vietnamská válka skončila 3 roky po odchodu Američanů v roce 1975. A země byla zničená. V ČR komunisté znárodnili fabriky a pole. Ve Vietnamu fabriky byly v troskách a koloniální páni, kteří znali jejich chod byli ve Francii. Vzdělanější jihovietnamci houfně emigrovali do USA. Políčka sice komunisti po válce znárodnili, sebrali majetky, ale stejně to zisk neneslo. Nauč se, synečku, hospodařit, se zpívá v naší národní písničce. A tak prosili komunistické státy o pomoc a výsledkem bylo, že mnoho severovětnamských mladých lidí odjelo studovat do ČR, Polska, Ruska… prostě do východního bloku. A další odjeli jako pomoc na nejhorší práci do továren. V roce 1986 se v komunistické straně Vietnamu něco stalo. Říkají tomu ekonomická reforma Đổi Mới. Asi pochopili, že z komunistických zemí už žádná pomoc nepřijde, protože ty jsou po krk v bažině svých problémů. Zavedli volný trh a umožnili soukromé podnikání. Nevrátili zabavený majetek. Jen Cao dai a Hoa hao a katolíci dostali nějakou restituci. Normální lidé nikoli. Ale dostali pobídky. Prodáme vám půdu v nám určené oblasti za 10 dongů (směšně malá částka), když na ní budete 10 let hospodařit. Lidi se kvůli tomu stěhovali do džungle bez elektřiny mnoho set kilometrů. Ale ti, co se přestěhovali za tímto účelem třeba do Dalatu, jsou dnes velmi zámožní farmáři. Vláda také umožnila vstup zahraničního kapitálu. Ovšem zahraniční firma musí do ředitelských pozic v předem určeném čase obsadit i vedoucí místa Vietnamci. Vietnam je teď to, co byl kdysi Klondike, nebo co byla ČR v 90. letech. Podle předpovědi PricewaterhouseCoopers v únoru 2017, může být Vietnam nejrychleji rostoucí ekonomika na světě s potenciálním ročním růstem HDP kolem 5,1 procenta, čímž se z něj stane 20. největší ekonomika v roce 2050.

Komunistickou stranu běžní Vietnamci moc neřeší. Jasně, že nejsou se vším spokojeni. Jenže kritizují takové ty lokální věci. Chceme most tady a chceme lepší školu pro děti. Neřeší, jestli mají, nebo nemají demokracii. Oni si také lidi okolo třicítky pamatují, že do jejich vesnice se zavedla elektřina a že je v každé vesnici škola a zdravotní středisko. A zaváděli to komunisti. Sice nic moc ve srovnání s ČR, ale my jsme školy v obci zaváděli za Marie Terezie, oni na to měli času méně.

Překvapilo mě, kolik banánových dětí se do Vietnamu v poslední době vrací podnikat. (banánové dítě – navrch žluté myšlením, bílé, narozené v Evropě nebo USA, ale mající ještě příbuzné ve Vietnamu).

Jak to vypadá se svobodou vyznání?

Než jsem odjela, dočetla jsem se, že Vietnam je nejateističtěji zem světa. Zvenku to tak vypadá, opak je pravdou. Při poválečném sčítání měli Vietnamci uvést příslušnost k víře a mělo to být vyznačeno na dokladech. Vietnamci jsou pragmatici. Většina si vybrala kolonku bez vyznání, prostě proto, že doufali, že takto budou mít nejméně problémů. A dál měli doma své oltáře, kde obětovali předkům, dál věří na duchy. Prostě praktikují směs animismu, konfuciánství, taoismu, buddhismu (na jihu teravadového na severu je mahajána). Jsou zde i katolíci – odhaduji tak 30 %, a hinduisté. V opravdu zanedbatelném množství muslimové. Ovšem muslimové s velmi odlišnými zvyky, kteří nežijí podle šaríe a nejsou militantní. Říkají si Bani Cham. Hinduisté a muslimové bývali z národa Cham, velké Čamské říše, která se rozkládala mezi khmerským jihem a královstvím Vietů na severu. Čamové také bojovali proti severním Vietnamcům a mnoho z nich emigrovalo do USA, někteří muslimové emigrovali do Jemenu. V současnosti to vypadá, že vláda mírně podporuje buddhismus a nevšímá si ostatních náboženství. Po celé zemi je obrovský stavební boom sakrálních staveb. Vláda, jak jsem se dočetla, občas finančně pomůže buddhistickým chrámům. Za to se nechají papaláši vyfotit s vlivnými buddhistickými mnichy. V některých buddhistických chrámech severu bývá na oltáři i fotka Ho Či Mina. Ostatní sakrální stavby též rostou, nicméně věřící se na ně skládají, jako Češi kdysi na Národní divadlo. V oblasti Ninh Binh jsme byli pozváni na první mši v nově postaveném katolickém kostele Nhà thờ Giáo xứ Phương Thượng. Je to obrovská stavba z betonu v novogotickém slohu. A protože neměli lavice, tak tam donesli nízké umělohmotné stoličky. Na místě bylo několik tisíc lidí, kapela, sbor, a bubeníci. Prý se na všechno složili sami, kostel

postavili v místě starého kostelíčka, do kterého se už nevešli. Katolictví zažívá ve Vietnamu rozkvět. Nicméně nám vyprávěli místní, jak se v 60tých letech několik desítek tisíc místních obyvatel sbalilo a prchlo na jih Vietnamu, protože byli místními komunisty perzekuováni. Obsah kázání a mše schvaloval tehdy komunistický výbor.

Z nedávné doby je známo vyhnání křesťanů z Vườn Rau Lộc Hưng Tam šlo ale spíše o lukrativní stavební pozemky, na kterých měli křesťané své, nelegálně postavené domky. Mimochodem mnoho domů je ve Vietnamu postaveno nelegálně.

Církve ve Vietnamu podléhají státní registraci s přísnými pravidly. Proto je vznik nových, ve Vietnamu neznámých, náboženských organizací obtížný.

Někde misionářsky působí katolíci z Koreje. Mladí Vietnamci mají lehký odklon od buddhismu a jsou přístupní jiným věroukám. Při mších jsou všechny kostely k prasknutí plné a lidé stojí venku na nádvoří a kázání poslouchají z amplionu.

Já jsem se od žádného Vietnamce nedoslechla o perzekuci pro víru v současné době, ale chápu, že se to neříká kdekomu. V době covidu byla náboženská setkání zakázána, nicméně pak následovalo jakési neohlášené uvolnění, při kterém se konaly buddhistické obřady. Křesťanské kostely nicméně zůstaly zavřené a otevřely se až za pár týdnů. To jsme zažili při první vlně v březnu 2020 v Saigonu, ale také v létě 2022 v Phan Thiet.

V článku 24 Vietnamská ústava zakotvuje svobodu vyznání a náboženského vyznání a stanovuje: „Každý má svobodu vyznání a náboženského vyznání, může následovat jakékoli náboženství nebo žádné náboženství. Všechna náboženství jsou si před zákonem rovna. Stát

respektuje a chrání svobodu víry a náboženského vyznání.“ Kéž by to byla pravda.

Když se podíváme na statistiku úmrtí na Covid-19, tak je na tom Vietnam překvapivě dobře, v Evropě se s ním dá srovnávat jen pár zemí, jako např. Dánsko. Čím je to dané? ¨

Berou tuto hrozbu vážně. Nešvejkují. Věří své vládě. Ne každý má zdravotní pojištění a každý ví, že nemoc je drahá a nevýdělečná. Znají své nemocnice a vědí, že je jejich vybavenost a počet personálu nedostatečný na počet obyvatel i v době bez epidemie. Zvládli to pravdivými informacemi, osvětou, testováním, karanténami dlouhými minimálně 14 dnů.

Vietnam se potýkal s nákazou už v půli ledna 2020. Ve Wuchanu pracoval Vietnamec, který přijel domů a přivezl v sobě tento „dáreček“. A tak vláda neváhala a dala 10tisíc lidí do karantény. Neprodyšně. Izolace lidí zabrala, skutečně se vydrželi nestýkat a vir se neměl, jak šířit. Také okamžitě zakázali vstup do země všem Číňanům. Když jsme se rozhodovali, zda z Filipín letět do Vietnamu, byl již absolutně bez nákazy.

Nákazu tam v březnu přivezli Evropané, a tak od půli března 2020 až dosud platí zákaz vstupu turistům. Okamžitě následoval lockdown, ten nás přikoval v Saigonu. Nákaza se i pro tentokrát obešla bez mrtvých, bojovali v prominentní nemocnici o život skotského pilota. Rozvolnění bylo ostražité, v lidech jsem cítila odhodlání bojovat proti nákaze bez pochybností. Ve městech pro chudší lidi rozdávaly organizace rýži. Vietnam šel cestou eradikace viru. Eradikace znamená zamezení viru se šířit. A vycházelo jim to. Pokud by takto reagovali i ostatní státy, bylo by už dávno po problému a spousta lidí dnes nemusela oplakávat své mrtvé.

Další nákaza se konala v Danangu v létě 2020. Do Vietnamu totiž sice nemohli létat turisté, ale ti, co v zemi podnikali, nebo byli vietnamskou firmou pozváni jako odborníci, ti přiletět mohli. A nastoupili 14denní karanténu. Pokud u nich propukl covid, byli hospitalizováni v Danangu. No a selhal lidský faktor, nákaza propukla přímo v nemocnici a 35 lidí zemřelo, než se zase podařilo vir eradikovat. Číslo 35 mrtvých na 100 milionů obyvatel vydrželo až do srpna roku 2021.

Udržovat bdělost druhým rokem je obtížné. Nákaza se objevila začátkem léta na několika místech. Rozhodli jsme se setrvat v Mui Ne, vesnici u moře, v přírodě a v provincii, kde nebyla nákaza. Ona se dostala i tam, ale to nebylo nic, proti Saigonu. Lidé tam spí v jedné místnosti třeba po desíti, hustota obyvatel je neuvěřitelná. A vir se šířil. V tu dobu se ve Vietnamu začalo očkovat, nejdříve komunisté, potom letištní personál – logicky, oni byli vystaveni největšímu riziku. Potom zdravotníci a postupně další, jak to rozdělili v provinciích. Přednostně tedy koncem srpna 2021 očkovali obyvatele Saigonu. A protože mrtvých přibývalo exponenciálně, bohatší lidé vykupovali kyslíkové přístroje a vláda HCMC se rozhodla zpřísnit lockdown. Povolali armádu a vydali zákaz vycházení z bytu. Jednou za dva až tři dny vojáci před dveře lidem rozdistribuovali tašku s jídlem. Všem stejnou – rýže, olej, sójovka, zelenina.

Od té doby se už eradikovat vir nepovedlo. Lidé jsou unavení, vyšťavení, žijí z podstaty s utaženými opasky příliš dlouho. Povedlo se ale něco jiného. V současnosti je 93% lidí plně očkováno. A to byla slavnostní událost, když výbor vyhlásil, že se lidé z téhle čtvrtě mají dostavit na stadion! A někdy došla očkovací látka, a to bylo smutku, že se na každého nedostalo. Také jsme byli očkováni na stadionu a musím pochválit výbornou organizaci. Co se týče covidu, informace ve Vietnamu byly pravdivé a jednoznačné.

Mimochodem, i srovnání s Dánskem trošku kulhá, Vietnam je na tom stále lépe.

Úmrtnost ve Vietnamu se zvedla až od podzimu 2021. Tehdy zřejmě díky dostupnosti vakcín došlo k uvolnění epidemických opatření?

Ne, tehdy umírali lidé, kteří se nakazili v Saigonu koncem léta. Uvolnění opatření následovala, jen když byl vir eradikován. V provincii, kde vir je, platí, že z ní nesmíte cestovat. Testujete se velmi často, prostě když to místní vláda nařídí, tak 2x týdně. Pokud jste nakažen, váš dům oblepí páskou a nesmíte vycházet, jen otevřít dveře a vzít si igelitku s jídlem.

Hraje roli i životospráva Vietnamců?

Mnoho Vietnamců si navyklo pít Coca-Colu a zajídat to sladkými sušenkami. Je tam na vzestupu cukrovka i obezita. Často vaří nikoli vývar, ale z „prášku“ nebo „masoxu“. Zeleninu hnojí spoustou chemie, aby byla co největší. Ano, to hraje roli. Samozřejmě mají i následování hodné zvyky, jedí spoustu bylinek v polévce, nebo ryby a mořské plody a ovoce.

Jak si vysvětluješ, že Češi mají obavy z vakcinace? Jsme proti Vietnamcům konzervativní? Nebo se v tomto projevila větší centrální moc státu, včetně řízeného přístupu k informacím? (Nejlépe je proočkovaná Kuba a Čína).

Český přístup je pro mě obrovským zklamáním. Nečekala jsem tolik šarlatánů a ezoteriků. V ČR se volá po diskusi o covidu. O čem chcete diskutovat? Covid není věc názoru. Někdo má názor, že je lepší dovolená v zimě, někdo má raději koupání u moře. O tom se dá diskutovat. Může být alternativní kultura, ale ne alternativní matematika nebo medicína. Koronaviry nejsou absolutní novinka, epidemii SARS jsme už měli, vědci tedy poměrně dobře od začátku věděli, jak se vir šíří. Nevěděli, jak se léčí a lék již bude brzo. Očkování je nejjednodušší, nejlevnější a nejbezpečnější metoda ochrany. Češi mají obavy z vakcinace, nechtějí do sebe píchnout látku, kterou v současnosti má v sobě bezpečně skoro 5 miliard lidí. A pak si nechají dát do žil koktejl chemických monoklonálních látek. Češi nejsou konzervativní, jsou spíš alternativní. Protože mají jistotu zdravotního systému, tak když se ta alternativa nepovede, tak přece ti zdravotníci musí léčit! Hodně Čechů taky nevěří vládě, takže když Babišova squadra zavelela čehý, Češi zabrzdili hot. Natruc. Naši furianti. Švejkovat a dělat humory, to nám jde. V únoru 2020 celý národ šil roušky Babišovi natruc, protože je nedokázal zajistit. Když šly roušky za měsíc koupit, už se rojili mudrlanti, kteří zpochybňovali jejich účinnost. A média rozjela tuhle dualitu. Dala prostor kdekomu,

jen když to bylo dost kontroverzní, aby to zvedlo sledovanost. A do toho volby, hned dvoje, proto rozvolnění a po volbách vždy vlna úmrtí.

Možná jsme za vrcholem epidemie, ale zdaleka ne za jejím koncem, někdy si kladu otázku, zda ti, kdo nejhlasitěji křičí jsou také nejmoudřejší. Jak se díváš v souvislosti s covidem na působení naší "ezoterické" scény?

S lítostí. Mnozí lidé svým ezo názorům bezmezně věří a šíří své bláboly v domnění, že pomáhají. Nejsou to žádní hlupáci z okraje společnosti. Ale víra je mocnější rozumu. V době, kdy to píšu, si nemyslím, že jsme za vrcholem epidemie a světla na konci tunelu nejsou v ČR vidět*. Ve Vietnamu ano, tam již první organizovaní turisté jezdí. Zatím ne batůžkáři, jen s cestovkou. Předpoklad celkového uvolnění ve Vietnamu je začátkem dubna. Podmínkou bude a už asi zůstane očkování a negativní test.

* Pozn. redakce: psáno na začátku roku 2022

OHLÉDNUTÍ ZA MIRKEM BISEM

Radovan Lovčí

Liberecký unitář Mirek (či přesněji: JUDr. Jaromír) Bis opustil naše řady v tomtéž kalendářním roce, jako duchovní LOU Karolína Sofia Pavala, tedy roku 2021. Byl bych jej rád upomenul podrobněji a s pomocí jeho příbuzných (a třeba se to povede někdy v budoucnu), bohužel veškeré pokusy o kontakt s pozůstalými se minuly účinkem a zůstaly bez odpovědi. Mirek patřil mezi čelné členy Liberecké obce a NSČU, a kdybychom vytvářeli sumář nejznámějších českých unitářů v době samostatné České republiky, určitě by v něm neměl chybět. Chtěl jsem jeho životní osudy nastínit v knize rozhovorů se známými českými unitáři, nicméně už jsme tento projekt z různých důvodů nestihli zrealizovat. Mirek měl přitom občas ostych vyprávět o svých úspěších a také oprávněnou obavu, že mnohé informace z jeho profesního působení podléhají přísnému utajení. (Určité tajnůstkaření, ovlivněné jeho profesním životem, ostatně nedílně patřilo k jeho povaze.)

Vycházím tudíž především z delšího povídání, které jsme spolu měli v jedné z kaváren pražské Národní třídy, kde jsme původně řešili praktické

unitářské fungování v těch či oněch oblastech, a pak jsme přešli i k povídání o Mirkových životních osudech. Mé pokusy oslovovat jej občas *Jarku*, *Jardo* či *Jaromíre* přitom důsledně odmítal, prý po celý život slyšel jenom na *Mirka*.

V době svého unitářského angažmá už byl sice formálně na penzi, ale stále pracoval ve své detektivní agentuře. K jeho civilním profesím náleželo policejní působení v rámci kriminalistického vyšetřování, psychologická práce a přednášení na vysoké škole. Velkou část života strávil coby kriminalista, který působil v tzv. mordpartách, jež se zaměřovaly na ty nejnáročnější případy vražd v Československu a později v České republice. Působil v tvrdém prostředí, kde i kriminalistům mohlo jít o život, vrahy nejen vyslýchal, ale také zatýkal a pronásledoval v terénu. Jeho prvním případem byla spolupráce na odhalení tzv. spartakiádního vraha Jiřího Straky (masový vrah, jenž v roce 6. československé spartakiády /1985/ zavraždil několik žen). Tehdy se do vyšetřování coby elév a začátečník zapojil tak úspěšně, že si tím podle svých slov kariérně významně pomohl a velmi dobře se zapsal před nadřízenými. Později následovaly další případy. Mirek služebně stoupal výš a výš a nakonec začal v roli policejního psychologa učit také na vysoké škole, kde školil budoucí policisty a vyšetřovatele a předával jim své znalosti a zkušenosti. Vypracoval se až do řad policejního prezídia, a když se občas hledali noví policejní prezidenti, padalo někdy stran možných kandidátů i jeho jméno. Ve vrcholových orgánech policie se ovšem necítil dobře, vadily mu intriky a politikaření, do něhož se promítalo i to, kdo byl zrovna ve funkci ministra či které strany byly u vlády nebo držely ministerstvo vnitra. Do určité míry se sám cítil být obětí určitých intrik některých svých kolegů a nadřízených. Nakonec od policie dobrovolně odešel a založil si detektivní agenturu, ve které působil i v penzijním věku. Ta měla mezinárodní přesah a působila na více kontinentech. Naposledy zmiňoval, že pro jakési americké generály prováděla soukromé šetření v oblasti Bosny a Hercegoviny.

V posledních létech života se Mirek zapojil také do činnosti v Unitarii a úzce spolupracoval s duchovní Sofií Pavalou. Po určitou dobu zastával post předsedy LOU (Liberecké obce unitářů), člena Ústředního správního sboru NSČU a především patřil k hlavním postavám, které se za unitářskou obec na Liberecku podílely na rozvozu a distribuci potravinové sbírky pro nejchudší obyvatele kraje. To pokládal za gros svých aktivit a v tom chtěl také nadále pokračovat, když se vzdal činnosti funkcionáře, byť v posledku coby člověk jsoucí již „za 7. křížkem“ sám trpěl různými

zdravotními problémy, což ho začínalo limitovat a znejišťovat možnosti dalšího působení. Před léty málem zemřel, ale podařilo se mu z nemoci vykřesat a na „téměř smrtelné posteli“ prý silně vnitřně cítil, že ještě nemá odcházet a že ho čekají úkoly spojené s Unitarií i charitou, jimž by měl věnovat svůj čas. Funkcionaření, k němuž by bylo třeba o něco více diplomacie, se zčásti neukázalo být Mirkovou parketou. S druhými často jednal vlídně a otcovsky, ale jako rázný, silný a nesmírně dominantní typ muže, který byl zvyklý pohybovat se v ostrém a nebezpečném prostředí, leckdy uměl zapůsobit v osobním jednání také energičtěji a řízněji, než bylo zrovna zapotřebí. Mnozí z nás však jeho občasné autoritativnější vystupování vnímali shovívavě, u vědomí, ve kterém profesním prostředí po celé dekády působil. Svou hlavní a podle mne vůbec nejzásadnější stopu zanechal v již řečené oblasti charitní, která ho vnitřně nejvíce naplňovala a kterou po něm převzali jeho nástupci. Zklamaný byl pouze z toho, když se tutéž činnost (potravinovou sbírku) pokusil přenést do jiné spřátelené unitářské obce. Z té ale vzdor čerstvě přijatým desítkám nových členů, jimiž se mu pochlubilo její vedení, opakovaně nedorazila žádná odezva či stopa ochoty se rovněž zapojit do této smysluplné práce pro druhé. Domníval se vždy totiž, že Unitaria obecně by neměla být založena jenom na duchovních a přednáškových pořadech, nýbrž by její členové své ideály měli umět činně přetavovat i do praxe a směrem ke svým bližním, přičemž toto vnímám jako jeho hlavní unitářské poselství. Mirka velmi těžce zasáhlo úmrtí Rev. Sofie Pavaly a projevilo se na stavu jeho psychiky i celkovém zdraví. Jeho zdánlivě náhlý odchod pro mne tedy bohužel nebyl překvapením.

JUDr. Mirek Bis na různých momentkách

(archiv autora článku)

V roce 2021 opustilo naše řady několik čelných unitářů, včetně Rev. Sofie Pavaly, br. Jiřího Vacka a Rev. Livie Dvořákové, vnučky zakladatele

NSČSU Norberta Fabiana Čapka, kteří na nás dnes symbolicky shlížejí z „druhého břehu“. Přejme si, aby jim tento pohled do budoucna mohl činit radost, a my zde v práci pokračující a pozůstalí dokázali zdárně navázat na vše dobré a pozitivní, co nám již řečení převedli v praxi svými životy a působením, a pokud jde o případné chyby, které děláme v životě všichni a jichž se leckdy dopustili také oni, je vhodné, abychom k nim uměli být shovívaví, sami je neopakovali a řídili se vždy jen tím kladným, co po již řečených zůstalo a je hodno následování.

VĚDĚNÍ A MÝTUS

Hovory s T. G. M. - Karel Čapek

Tož dál: hned s tou mytickou náladou a proti ní se v člověku vyvíjí poznávání – můžeme už říci: kritické, vědecké. Živobytí člověka primitivního, jak dnes víme, bylo tvrdé, nebylo rájem, nebyl to žádný Saturnův zlatý věk; člověk si musel zvykat pozorovat, mít pozor, usuzovat, zkrátka myslit, musel vyrábět a zdokonalovat nástroje, aby uhájil život svůj a svých. I ten nejprostší nástroj je už kusem mechaniky a fyziky, lovectví, pastýřství a rolnictví je začátkem zoologie, botaniky, astronomie a čeho všeho ještě. Od samého počátku musel člověk bojovat o život – a pracovat; to znamená učit se, experimentovat, vynalézat a vynikat nad sebe samého a nad své okolí. Přesné myšlení se začalo u věcí nejvšednějších a praktických; teprve později se překonává mýtus o věcech vzdálenějších, nevšedních a pomyslných. Může se říci, že konflikt kritického myšlení a naivní věřivosti, vědění a věření, vědy a mýtu je tak starý jako člověk, jako lidstvo.

Možná že už v pravěku byl i konflikt pokroku a konzervace.

¨Ad vocem Comte: začal kritikou mýtu a došel k tomu, že sám vyfantazoval celou pozitivistickou mytologii. Na něm vidět, jak silně je v člověku mýtus zakořeněn.

Řekl bych jako literát, chválabohu. My literáti se totiž bez mytičnosti neobejdeme.

Pane, ani my filozofové ne. Básník se liší od vědce a filozofa, ač filozofie byla dost případně nazvána pojmovým románem; básník, umělec myslí obrazy, vědec a filozof pojmy. Ale ani vědec se neobejde bez fantazie, nebo, abych užil terminologie Goethovy: bez fantazie exaktní. Duchovní vývoj jednotlivce i společnosti je právě v tom, že se povlovně opouští lehkověrný mýtus a přijímá se poznání kritické. Mytickost ustupuje vědě, ale ve vědě zůstávají zbytky mýtu a tvoří se i mýty nové – co chcete, člověk je mýtofil; mytickost a vědeckost nejsou v něm příkře odděleny, prostupují se. Filozofii máte mytičtější než vědu, protože věda se omezuje na svůj obor, kdežto filozofie zabírá obory všecky, celý život a svět. Člověk primitivní je ve své teorii, ve výkladu světa a života hrhr; člověk vědecký, kritický stává se skromnějším, ví, jak málo ví. A v obecném životě – totéž míšení. Když pozorujete současnou společnost, najdete v ní těsně vedle sebe nejrůznější stupně a druhy mytickosti a vědeckosti, najdete úplný primitivismus –

Jak řekl, nevím už kdo: mezi námi žije i pračlověk i středověk –

Ano, a žije i starověk, žije Sokrates, Platon, Aristoteles, a nejen ti: v dnešním člověku nežije jen minulé, nýbrž i budoucí. Vývoj – v přírodě i v člověku – není jen samá změna, je i uchovávání starého a tvoření nového, budoucího.

Nezapomeňte: mýtus se tvořil tisíce a tisíce let – proto je kolektivní, je tradiční a dostávalo se mu snadno obecného konsensu. Proti tomu kritickost, vědeckost jako věc nová je individuální, rodí se z osobního nadání a z osobní zkušenosti – proto na vyšším stupni vzdělání vzniká obecný konsensus daleko nesnadněji. Věda není kolektivní, nýbrž kooperativní; a to víte, kooperace je vždycky, v myšlení jako v praxi, těžší než spontánní, hromadný konsensus. Konflikt kritického vědění a mytické víry se v celých dějinách jeví jako konflikt jedinců a minorit s majoritou.

Podívejte se jen do dějin filozofie, Řeky počínajíc: jak brzo po Homérovi a Hésiodovi, po tvůrcích a oslavovatelích mýtů vzniká filozofie, která už nevykládá svět pomocí bohů a bůžků a hledí jej vyvodit z jednoho empiricky daného principu – z vody, ze vzduchu, z jakési pralátky: to máte Thaleta, Anaximena, Anaximandra – a z čísla: pythagorejci – zase nové mýty. Notabene, hned v těch začátcích vidíte tu abstraktnost, o které jsme mluvili. Později se přijímá pro výklad světa

mnohost principů: Empedokles, Anaxagoras a Demokrit už skládají vesmír z prvků, z atomů, a přichází k platnosti i pořádající rozum. Nus[1] – u Anaxagory; to je začátek filozofického učení o účelnosti světového řádu, začátek teismu a monoteismu. A je důležité, že se ti první filozofové a všichni ostatní po nich, ať výslovně nebo jaksi mezi řádky, postavili proti mytologii, proti víceméně ustrnulé teologii lidového náboženství. Odtud odpor kněží, příliš často oficiálních mytologů, proti filozofii a vědě – v Anaxagorovi, v Sokratovi máme první oběti toho konfliktu vědění a slepého věření. A je pochopitelné, že se v takzvané sofistice už hlásí skepticismus, individualismus a do jisté míry i subjektivismus. Napřed se filozofové zabývali světem vnějším, teprve později světem vniterným – Sokrates, jak bylo řečeno, snesl filozofii z nebes na zemi; člověk byl prvotně radikální objektivista, teprve později obrací pozornost také na subjekt, do svého vlastního nitra.

Zároveň s filozofií se vyvíjejí vědy speciální, medicína a především matematika – to, pane, není nahodilé, že od Řeků přešla na pozdější dobu jediná učebnice, a to aritmetiky a geometrie od Euklida. Na tom zase vidíte to prvenství abstraktního poznání. A speciální vědy odporovaly mýtu ještě víc než filozofie.

Budiž. Ale to, co říkáte, je spíš historie poznání než teorie poznání.

Nemyslím. Stopovat historii poznání znamená pochopit i cesty poznání. Ano, historie poznání, ale historie věčná, která se děje stále a trvale. Ten konflikt věřivosti a kritičnosti, mýtu a vědění je dán naší lidskou přirozeností; tím překonáváním mytickosti je charakterizováno a definováno poznání samo.

Poznání! Prosím vás, to je stejně abstraktní slovo jako příroda nebo život. To, čemu dnes říkáme poznání, věda, jsou nesčíslné poznatky jednotlivých lidí – a snad nejvíc těch, po kterých nezbylo ani jméno. Naše vědění, naše kultura stojí na úhrnu nespočetných osobních výkonů a objevů neznámých duchů, neznámých géniů; my jenom pokračujeme v jejich díle: často vzpomínám těch neznámých myslitelů pravěku a všech dob – co všecko musilo být vymyšleno a uděláno, abychom třeba my dva teď tak pohodlně mohli filozofovat.

1 Nus/nús (řec.) – rozum, soudnost, duch. Pozn. red.

Vývoj lidského poznání se dál a děje se posud a stále tou protivou vědecké přesnosti a mytickosti; věda je konsensus lidí myslících, myslících přesně a kriticky; každý poznatek putuje z hlavy do hlavy, od člověka k člověku, z věku do věku, aby byl přezkoušen, opraven a rozmnožen. Poznání není něco hotového, je to živé, nedokončené dílo, je stálým poznáváním. Víme víc a přesněji než před stem, před tisícem let; kdo může říci, co lidé poznají a pochopí za sto, za tisíc, za sto tisíc let? Nesmíme zapomínat, že ten vývoj přesnosti je teprve v začátcích. Učenci a filozofové často vypočítávají problémy, kterých prý lidský rozum nikdy nerozřeší, které jsou za hranicemi a mimo dosah našeho poznání. Avšak – kde je, kde jednou bude konečná hranice poznání? Že nějaká bude, je jisto; ale je stejně jisto, že pokud bude člověk myslit, bude ji posunovat dál a dál. Sám vývoj myšlení a myšlenkové zrání nám dává jednu noetickou záruku: důvěru v dokonalejší poznání věků budoucích.

Vážení přátelé,

Jistě jste již zaregistrovali, že se naše obec úspěšně přestěhovala. Dovolujeme si vás tedy pozvat na naše programy do nového sídla, jehož adresu najdete níže. Těšíme se na setkání.

Děkujeme všem, kdo naši obec podporují!

NAŠE NOVÉ SÍDLO

Obec Unitářů v Brně
Milady Horákové 13
602 00 BRNO

Sídlíme v budově Finesta naproti tramvajové zastávce „Náměstí 28. října“, ve druhém patře v místnosti 213.

Bankovní spojení
naše číslo účtu zůstává stejné:
1347674359 / 0800
(platné v roce 2022)

Více informací a tipů se dozvíte na facebooku, na stránkách:

www.facebook.com/UnitariaBrno

brno.unitari.net

www.unitaria.cz

Můžete nám také napsat na mailovou adresu:

unitaria.brno@seznam.cz

Nebo navštívit blog unitářských duchovních:

pospolu.unitaria.cz

Vydává Obec unitářů v Brně.
Redakční rada:
Rev. Mgr. Jarmila Plotěná, Bc. Daniel Novotný, Ing. Pavel Sedlák

Internetové vydání.